

SEKA İşçisinin Öğrettikleri

Erinç Yeldan, 23 Şubat 2005

SEKA İzmit İşletmesi'nin, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 8 Kasım 2004 tarihli kararı ile kapatılmasına karar verilmesine karşı çıkarak, kendilerini aileleri ile birlikte fabrika binasına kapatan SEKA işçisinin direnişi ikinci ayını dolduruyor. Bu satırların yazıldığı sırada, güvenlik güçlerinin müdahalesine uğramış bulunan işçiler fabrikanın mekanik atölyesine geçerek direnişlerini sürdürmekte idiler.

1936'da yılda 10 bin tonluk üretim kapasitesi ile kurulmuş bulunan SEKA İzmit işletmesi, kapsamlı bir yatırım ve teknoloji yenileme planı ile, 1980'e gelindiğinde 6000'den fazla işçi istihdam eden ve yılda 617 bin ton üretim kapasitesine sahip bir teknoloji devine dönüşmüş idi. Bunun ötesinde, SEKA kağıdın ana hammadde olan selülozu entegre olarak üretme kapasitesine sahip tek işletme konumunu koruyarak, ülkemizde kağıt sanayinin gelişiminde lider görevi üstlenmiş durumdaydı.

1991 SEKA açısından bir dönüm yılıdır. Bu tarihten sonra "özelleştirme kapsamına alınan" SEKA işletmelerine bilinçli bir program dahilinde hiç bir yatırım yapılmayacak ve zarar uğratılmasına seyirci kalınacaktır. Örneğin, *Devlet İstatistik Enstitüsü'nün* verilerine göre kağıt ve selüloz imalat sanayi-kamu sektöründe sermayeye yapılan net yatırımlar 1980'lerin başında 3.7 milyon TL düzeyinde iken, 1990'ların sonunda bu rakam *sabit 1980 fiyatlarıyla* 640 bin TL düzeyine geriletılmıştir. Kurulu on kağıt makinesinden altısı 1990'lı yıllarda ömrünü tamamladığı gerekçesiyle kapatılan SEKA İzmit işletmesinin üretim kapasitesi de 2004 yılına gelindiğinde 73 bin tona düşürülmüştür.

AKP Hükümeti, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun SEKA'nın kapatılmasına ilişkin kararını "*fabrika çok eski, başka çaremiz yok*" sözleriyle savunmaya çalışmaktadır. Oysa SEKA İzmit işletmesine ait 2000-sonrası veriler, işçi başına üretim düzeylerinin (emek verimliliğinin) günümüzde de korunduğunu belgelemektedir. *2002 Kağıt Sempozyumu'nda* ortaya koyduğumuz hesaplamalar, İzmit işletmesinde işçi başına kağıt üretiminin ayda ortalama 5.7 ton düzeyinde gerçekleştiğini ve 2001 krizi koşullarına karşın korunabildiğini göstermektedir. İşletmeye hiçbir yatırım yapılmamış olmasına ve özelleştirme sürecinin tüm olumsuzluklarına karşın işçi üretkenliğini koruyabilme başarısı gösteren SEKA İzmit işletmesi, aslında bir verimlilik mucizesi gerçekleştirilmektedir!

Nitekim işletme dahilinde hazırlanan son teknik değerlendirme raporu da bu gözlemlerden hareketle şu sonuca ulaşmaktadır: "*Bugün itibariyle fabrika bünyesinde bulunan dört kağıt makinesinin modernizasyonu ve üretiminde kullanılan enerjinin ekonomikleştirilmesi için yapılacak toplam 5.8 milyon dolarlık bir yatırımla bütün kağıt-karton türlerinde gerekli piyasa şartlarında fiyat ve kalite yönünden rekabet edilebilecek bir üretim gerçekleştirilebilecektir.*"

Bu noktada SEKA işçisi çok haklı olarak, "*fabrikama niye gerekli yatırım yapılmıyor?*" diye sormaktadır.

Türkiye 2001 yılına, IMF'nin seminer odalarında hazırladığı ve “ödemeler dengesine parasalcı yaklaşım” teorisinin fantezilerine dayalı bir istikrar programı ile girmişti. Söz konusu programın 2001 Şubat'ında başarısızlığa uğramasının Türkiye'ye maliyeti 30 milyar dolara ulaşmıştı. Bu dönemde önce “hizmet veremeyecek” konumuna sürüklenmiş olan batık bankaların devlet iç borçlanma senetleriyle kurtarılması, daha sonra da Temmuz ayında “takas operasyonu” ile bankaların tuttuğu iç borçlanma senetlerinin dövize çevrilmesi sayesinde bilançolarındaki döviz açıklarının devlet eliyle düzeltilmesi yoluna gidilmişti.

Böylece çığ gibi büyüyen kamu borç stokunun milli gelire oranı 2001 yılında yüzde 108'e değin yükselirken, faiz harcamalarının milli gelir içindeki payı yüzde 20'yi aştı. 2001 krizi sonrası dönemde devlet, borçlarını çevirebilmesi için her türlü kamu hizmetini ve yatırımını kısarak IMF'ce tayin edilen faiz dışı fazlalar yaratma politikasına mahkum kılındı. Söz konusu politikalar, “*finansal sistemin sağlığı açısından gerekli*” diye ilan edilerek, her türlü alternatif arayışı yasaklandı ve “IMF giderse kriz gelir” şantajı ile karşılandı.

Türkiye'nin sanayisizleştirilmesini ve sosyal devletin tasfiyesini, “finansal sistemin sağlığı” açısından gerekli gören bu program doğrultusunda hazırlanan kamu bütçesi ve yatırım programlarının önceliği sadece ve sadece borç faizi ödenmesine indirgendi. AKP hükümeti, büyük bir başarı örneği olarak gösterilen 2004 yılında konsolide bütçesinde toplam 56 katrilyon TL (yaklaşık 43 milyar dolar) borç faiz ödemesi gerçekleştirirken, tıpkı kendisinden önceki tüm sermaye partileri gibi, kamu sanayi işletmelerini teker teker yok pahasına elden çıkartmaya, satamadıklarını da “yatırım yapacak kaynağımız kalmadı” sözleriyle yok etmeye yöneldi.

“Başka çaremiz yoktu” masallarını savunanlar bu günlerde Arjantin'den gelen haberlerden endişe duymaktalar. Geçen hafta içinde *Wall Street Journal*'de yapılan bir değerlendirmede Arjantin hükümetince üç hafta önce ilan edilen dış borç moratoryumuna kreditorlerden katılımın yüzde 75'e yaklaştığı ve bunun Arjantin için büyük bir başarı sayılması gerektiği vurgulanmakta idi. Uluslararası finans sermayesi, Arjantin'in IMF'nin dayatmalarına karşı gerçekleştirdiği bu direnişin diğer “büyük” borçlu ülkelere örnek olmasından büyük endişe duymaktadır.

Bugün aynı endişeler ülkemizde çıkarları uluslararası finans kapitale bağımlı olan ulusal sermaye grupları ile neoliberal ideolojinin bayraktarlığını sürdüren medya tarafından da paylaşılmaktadır. “*Finans sermayesine milyarlarca dolar akıtan devlet, kendi fabrikasına niye yatırım yapmıyor?*” sorusunu soran SEKA işçisi de, İzmit'teki direnişiyile bu korkunun giderek artmasına neden olmaktadır.

SEKA işçisinin direnişinin, fabrikanın yeniden üretime açılması amacına ulaşp, ulaşmayacağını bugünden kestirmek mümkün değildir. Ancak tarihin, SEKA işçisini ve onurlu direnişini haklı çıkaracağı kesindir.